Danmarks Naturfredningsforening

Dato: 23.10.2026

Til: Hovedbestyrelsen – møde d. 30.10.2026
Kontaktperson: Kirsten Østerbye, kirsten@dn.dk

3.0 Sagsfremstilling

Dagsordenpunkt 3 **Position på allemandsret**	**Bilag** **Ingen bilag**

Sagens kerne

Regeringen vil nedsætte en Allemandsretskommission, der skal undersøge mulighederne for at indføre en dansk allemandsret. DN er i forlængelse heraf i flere sammenhænge blevet spurgt til foreningens position på allemandsret, men en sådan kan ikke umiddelbart udledes af den gældende adgangspolitik. Sekretariatet foreslår, at DN bakker op om arbejdet i allemandsretskommissionen og stiller sig positivt overfor indførsel af en dansk version af allemandsretten. Den præcise model for en dansk allemandsret bør afvente kommissionen, men sekretariatet vurderer, at en dansk allemandsret kan være et muligt redskab til at sikre befolkningen adgang til den nye natur, der etableres som følge af Grøn Trepart.

Alternativt kan DN afvente allemandsretskommissionens arbejde, før der fastlægges en position.

En dansk version af allemandsret går videre end de konkrete ønsker til udvidelse af befolkningens adgangsret i adgangspolitikken, men sekretariatet vurderer, at det ligger indenfor HB's råderum at træffe beslutning om, om DN kan bakke op om allemandsret. Alternativt kan HB beslutte at sende sagen videre til behandling på førstkommende REP-møde.

Indstilling

1. Det indstilles, at HB beslutter én af to følgende positioner på allemandsret:

A. DN stiller sig allerede nu som udgangspunkt positivt overfor en dansk version af allemandsret, dog med forbehold for at DN's endelige position afventer resultaterne af allemandsretskommissionens arbejde

- DN stiller sig som udgangspunkt positivt overfor indførsel af en dansk version af allemandsret, der sikrer befolkningen en bedre adgang til at opleve den danske natur, og bakker op om arbejdet i allemandsretskommissionen.
- DN's endelige position ift. allemandsret afventer resultaterne af allemandsretskommissionens arbejde.
- DN går til arbejdet med allemandsret ud fra følgende principper:
    - <u>Frihed til at færdes i naturen</u>
      Udgangspunktet bør være, at naturen er tilgængelig for alle, medmindre konkrete hensyn til naturen taler imod. En dansk allemandsret skal give flere mennesker mulighed for at opleve naturen og styrke befolkningens naturforbundethed. Adgangen til naturen bør ikke i samme grad som i dag afhænge af ejerskab, naturtype og eksisterende stier.
    - <u>Naturens sårbarhed sætter grænserne</u>
      Adgangen til naturen skal ske på naturens præmisser og må ikke forringe

biodiversiteten. Der skal derfor kunne indføres adgangsbegrænsninger, hvor det er nødvendigt af hensyn til sårbare naturtyper, ynglende dyr og truede arter. Adgangen skal tilrettelægges, så hensynet til naturen går hånd i hånd med mulighederne for naturoplevelser.

  - Respekt for ejendomsretten
    En dansk allemandsret skal respektere den private ejendomsret og samtidig sikre offentligheden bedre adgang til naturen, uanset ejerform. Der skal være klare og gennemskuelige regler, som tager hensyn til lodsejere og privatlivets fred. Allemandsretten skal ikke omfatte private haver, gårdspladser, bolignære opholdsarealer eller dyrkede marker.
  - Rettigheder følges af pligter
    En dansk version af allemandsret skal bygge på den enkle grundsætning: *Forstyr ikke – ødelæg ikke.* Retten til at færdes i naturen skal følges af et ansvar for at passe på den og vise hensyn til andre. Det kræver formidling, naturdannelse og klare regler for blandt andet overnatning, organiserede aktiviteter og sankning.

- DN anser en dansk version af allemandsret som et muligt virkemiddel til at sikre, at befolkningen får adgang til og glæde af den nye natur, der etableres som følge af Grøn Trepart, for dermed at styrke befolkningens naturforbundethed.

B. Alternativt stiller DN sig for nuværende positivt overfor nedsættelse af en allemandsretskommission, men afventer resultaterne af kommissionens arbejde, før der fastlægges en position.

- DN bakker for nuværende op om regeringens ønske om at nedsætte en allemandsretskommission, der skal undersøge, hvordan en dansk version af allemandsret kan indrettes, herunder hvordan der kan skabes et klart og tydeligt regelsæt for offentlighedens adgang, og hvordan der kan tages tilstrækkeligt hensyn til særligt sårbar natur.
- DN's endelige position ift. allemandsret afventer resultaterne af allemandsretskommissionens arbejde.

2. Alternativt beslutter HB at indstille en af ovenstående positioner på allemandsret til beslutning på førstkommende REP-møde.

Baggrund

Regeringen vil, jf. regeringsgrundlaget: "*Nedsætte en Allemandsretskommission, der skal foreslå konkrete vilkår for en dansk allemandsret, der sikrer videst mulig adgang til naturen, samtidig med at der tages hensyn til naturen, lokale forhold samt lodsejeres privatliv og legitime interesser*." DN har ikke tidligere forholdt sig eksplicit til en eventuel dansk allemandsret, men som udgangspunkt ønsker DN at forbedre mulighederne for adgang til naturen, jf. foreningens vedtægter og adgangspolitik. En dansk allemandsret går dog videre end de konkrete ønsker til udvidelse af befolkningens adgangsret i adgangspolitikken, hvorfor HB skal træffe beslutning om, om DN kan bakke op om en sådan.

Sekretariatet foreslår, at DN som udgangspunkt stiller sig positivt overfor en dansk allemandsret, da der på flere områder er behov for at forbedre offentlighedens adgang til og mulighed for at færdes i den danske natur. En allemandsret kan med fordel udvide borgernes muligheder for at færdes til fods, f.eks. på private naturarealer, i skove, langs søer og åer, samt i det åbne land langs læhegn, diger, bræmmer, skovbryn og på udyrkede arealer, hvor der ikke kan ske skade på afgrøder. Samtidig er det dog vigtigt, at allemandsretten ikke får negative konsekvenser for natur og biodiversitet, jf. Biodiversitetsrådets anbefalinger

beskrevet herunder. Allemandsretten bør derfor balanceres, så der bliver bedre mulighed for adgang til naturen, samtidig med at der også tages hensyn til særligt sårbare naturområder eller arter, f.eks. ved mulighed for at sætte begrænsninger for adgangen til og/eller aktiviteter i visse områder.

Af Biodiversitetsrådets årsrapport 2023[1] fremgår det, at Biodiversitetsrådet vurderer, at der for langt de fleste områder og naturtyper ikke er store konflikter imellem formålet med beskyttede eller strengt beskyttede områder og menneskers adgang hertil. Det er derfor rådets anbefaling, at offentlighedens adgang til områderne sikres i videst muligt omfang, dog under hensyn til biodiversiteten i de strengt beskyttede områder. Rådet anbefaler generelt, at aktiviteter i beskyttede og i særdeleshed strengt beskyttede områder reguleres ud fra et forsigtighedsprincip og under hensyn til biodiversiteten i områderne. Det betyder bl.a., at Biodiversitetsrådet anbefaler, at der ikke bør foregå produktion og ressourceudtag eller forstyrrende aktiviteter i strengt beskyttede områder, mens reguleringen kan være mindre restriktiv i beskyttede områder, så længe det vurderes, at det ikke skader biodiversiteten. Samlet kalder det på, at indførsel af en allemandsret bør ledsages af et klart og tydeligt regelsæt, der sikrer hensyn til særligt sårbar natur.

Hertil kommer, at en af de store udfordringer ved adgangslovgivningen i dag er, at reglerne er komplekse, fordi de er bundet op på flere forskellige love og bekendtgørelser, og fordi adgangen i vid udstrækning er afhængig af ejerskabet til arealerne og naturtyper. Det adgangsretlige "kludetæppe" er en barriere for offentlighedens adgang, fordi det gør det svært at gennemskue, hvor det er tilladt at færdes og hvordan[2]. Også det kalder på, at der skabes et enkelt og tydeligt regelsæt for offentlighedens adgang.

Forholdet til Grøn Trepart

Med den grønne trepartsaftale investeres der i disse år i etablering af meget ny natur. Når der investeres i skovrejsning, naturgenopretning mv., bør det følges af en diskussion om, hvordan danskerne får bedre adgang til den natur og de landskaber, der investeres i, også når arealerne ikke er ejet af staten eller kommunen. Det er vigtigt, at den danske befolkning får glæde af den nye natur, for naturoplevelser er en del af et sundt liv og bidrager til at skabe et nært forhold til naturen og til at fremme forståelsen af, hvorfor det er nødvendigt at passe på naturen. Derfor vil DN jf. AP 2026-2027 i de kommende år bl.a. arbejde for offentlig adgang til de nye naturområder, der etableres som følge af Grøn Trepart. En allemandsret vil være et muligt virkemiddel til at sikre adgang til særligt private naturområder, hvor der med de gældende adgangsregler ellers ville være begrænset eller ingen adgang.

Allemandsret i andre lande

Flere af de nordiske lande har i dag en allemandsret, der i forskellige grader giver udvidet adgang til naturen, så længe man viser hensyn. I Sverige, Norge og Finland er allemandsretten en grundlæggende rettighed gennem generationer, som sikrer befolkningen ret til at færdes næsten overalt i naturen, så længe man ikke skader naturen eller forstyrrer andre. I Sverige og Finland gælder allemandsretten som udgangspunkt overalt, mens den i Norge kun gælder i "udmark", dvs. ikke-dyrket jord som fjelde, moser, skove og det meste af kysten. Fælles er, at selvom allemandsretten sikrer en generel ret til at færdes de fleste steder, så gælder der undtagelser visse steder af hensyn til sårbar natur. I Sverige gælder der f.eks. andre regler for færdsel i naturreservater og nationalparker[3], mens visse områder i

[1] Biodiversitetsrådet. 2023. Mod robuste økosystemer – anbefalinger til en dansk lov om biodiversitet

[2] Frank Søndergaard Jensen, Lasse Baaner, Helle Tegner Anker, Anton Stahl Olafsson, Ole Hjorth Caspersen og Søren Præstholm. 2020. Videnblad nr.: 06.01-125. Barrierer for adgang: Temaer til videre overvejelser

[3] https://www.naturvardsverket.se/49186b/globalassets/media/publikationer-pdf/1300/978-91-620-1304-2.pdf

Norge, især områder med høje besøgstal eller sårbar natur, kan være underlagt lokale restriktioner[4].

Også i Skotland blev der med Land Reform (Scotland) Act i 2003 indført en lovfæstet allemandsret[5]. Lovgivningen er udmøntet i "The Scottish Outdoor Access Code", der fastlægger, hvor allemandsretten gælder, og hvad man må foretage sig inden for rammerne af den. Den beskriver også, hvor allemandsretten ikke gælder, f.eks. på marker med afgrøder eller i private haver. The Scottish Outdoor Access Code fastlægger også, at allemandsretten kun gælder, hvis den udøves på ansvarlig vis. Retningslinjer fastlægger, hvad der betragtes som ansvarlig adfærd i forskellige situationer, samt hvilke former for arealforvaltning der ikke må forstyrres.

Det politiske landskab/andre aktører
I de senere år har både Enhedslisten, Alternativet og senest Radikale Venstre med et udspil i 2025 foreslået indførsel af en dansk allemandsret. Hidtil har Socialdemokratiet udtrykt, at det var for vidtgående at ville indføre allemandsret, men ved regeringsdannelsen i 2026 blev en allemandsretskommission skrevet ind i regeringsgrundlaget, og for nylig fremhævede Mette Frederiksen i sin tale til Folketingets åbning, at det skal undersøges, om Danmark kan indføre en allemandsret efter svensk og norsk forbillede.

Sekretariatet har været i dialog med Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd. Arbejdet med allemandsretskommissionen er forankret her, men det er endnu ikke igangsat. Vi ved endnu ikke, hvornår arbejdet starter, hvordan kommissionen skal sammensættes, og hvad rammerne for arbejdet bliver. Ministeriet har udtrykt ønske om at få kendskab til DN's position på allemandsret, når den er afklaret.

Dansk Skovforening, Bæredygtigt Landbrug og Danmarks Jægerforbund har alle deltaget i en debatrække om allemandsret hos Altinget og udtrykt stor modstand mod en dansk allemandsret. Modsat har Friluftsrådet og Radikale Venstre også deltaget og vist stor interesse for og opbakning til allemandsret. DN har takket nej til at deltage, da vores position er uafklaret.

Sammenhæng til DN's strategi og/eller aktivitetsplan og/eller politikker

Centralt i DN's adgangspolitik er, at flere mennesker skal have mulighed for at opleve naturen, og derfor er det vigtigt, at der er gode adgangsmuligheder til naturen overalt i landet. Samtidig er det vigtigt, at adgangen til naturen ikke sker på bekostning af beskyttelsen af naturen. Den foreslåede position, med opbakning til en allemandsret med forbehold for at der tages tilstrækkeligt hensyn til særligt sårbar natur, er umiddelbart i tråd hermed. Opbakning til en generel allemandsret går videre end den række konkrete forslag/anbefalinger til udvidelser af den gældende adgangsret, der fremgår af adgangspolitikken.

Af DN's naturpolitik fremgår følgende vedr. adgang i områder med strengt beskyttet natur: *"I områder med "strengt beskyttet natur" på land skal man have mulighed for at gå på opdagelse og opleve den vilde natur. Derfor skal der – med respekt for det primære formål om biodiversitet – sikres gode muligheder for adgang til områderne og gode rammer for friluftslivet."* Opbakning til en allemandsret med forbehold for, at der tages tilstrækkeligt hensyn til særligt sårbar natur, er umiddelbart i tråd hermed.

Den foreslåede position understøtter beslutningen i AP 2026-2027 om, at DN i de kommende år bl.a. særligt vil arbejde for offentlig adgang til de nye naturområder, der etableres som følge af Grøn Trepart.

---

[4] https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/friluftsliv/friluftsliv-og-allemannsretten/regulere-allemannsretten-i-utmark/
[5] https://www.gov.scot/policies/landscape-and-outdoor-access/public-access-to-land/

Kommunikation
Såfremt HB træffer beslutning om positionen på HB-mødet, orienteres DN's aktive i nyhedsbrevet AktivNyt.

Økonomi
Der er ingen økonomi forbundet med sagen.